

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Кафедра Реставрації та експертизи творів мистецтва

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор
з науково-педагогічної роботи

Токар М. І.

2025 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

ВК6 Копіювання олійного живопису

(шифр та назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
перший(бакалаврський) / другий (магістерський) / третій (освітньо-науковий)

галузь знань 02 Культура та мистецтво

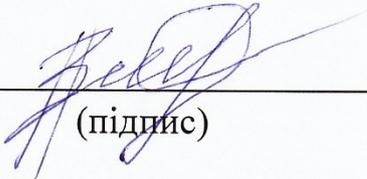
спеціальність 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

освітня програма Реставрація та експертиза творів мистецтва

факультет Образотворче мистецтво

Робоча програма навчальної дисципліни «Копіювання олійного живопису» для здобувачів вищої освіти 2,3,4 курсів першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація ОПП Реставрація та експертиза творів мистецтва.

Розробник:

_____ Наталія ДЕРИГУЗ
(підпис) (ім'я та прізвище)

Робоча програма розроблена кафедрою реставрації та експертизи творів мистецтва та затверджена протокол від «27» серпня 2025 року № 23

Завідувач кафедри _____ Вячеслав ШУЛКА
(підпис) (ім'я та прізвище)

Гарант освітньої програми _____ Наталя АНТОНЕНКОВА
(підпис) (ім'я та прізвище)

УЗГОДЖЕНО

Декан факультету ОМ _____ Ольга ІВАЩЕНКО
(підпис) (ім'я та прізвище)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Методичною радою ХДАДМ

Протокол від «27» серпня 2025 року № 25-04

АНОТАЦІЯ

Дисципліна поєднує практичну роботу з аналітичним підходом до художнього твору та передбачає опанування принципів композиції, колористики, тональних відношень, фактури та технології олійного живопису.

У процесі навчання здобувачі здійснюють поетапний аналіз обраного твору, вивчають особливості авторської манери, будову живописного шару, специфіку ґрунтів і основ, а також закономірності роботи з кольором і світлотінню. Особлива увага приділяється підготовці лінійного та тонального рисунка, виконанню живописного етюдів та створенню завершеної копії з дотриманням технологічної послідовності.

Дисципліна сприяє розвитку професійного художнього мислення, візуальної пам'яті, спостережливості та технічної культури роботи з матеріалами. Отримані знання і навички є важливою складовою підготовки реставраторів та фахівців у сфері образотворчого мистецтва, а також створюють основу для подальших творчих і науково-дослідних практик.

THE SUMMARY

The discipline combines practical work with an analytical approach to artistic works and involves mastering the principles of composition, coloristics, tonal relationships, texture, and oil painting techniques.

During the course, students conduct a step-by-step analysis of a selected work, study the characteristics of the author's style, the structure of the paint layer, the specifics of grounds and bases, as well as the patterns of working with color and light and shade. Particular attention is paid to the preparation of linear and tonal drawing, the execution of a pictorial sketch, and the creation of a finished copy in accordance with the technological sequence.

The discipline contributes to the development of professional artistic thinking, visual memory, observation, and technical culture of working with materials. The knowledge and skills gained are an important part of the training of restorers and specialists in the field of fine arts, and also form the basis for further creative and research practices.

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ «КОПЮВАННЯ ОЛІЙНОГО ЖИВОПИСУ»

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS: 25	Галузь знань <i>02 «Культура і мистецтво»</i>	вибіркова 2-4 курс
Модулів: 12	Спеціальність <i>023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»</i>	Рік підготовки:
		2-4
Семестри		
3-8		
Загальна кількість годин: 750	ОПІ <i>«Реставрація і експертиза творів мистецтва»</i>	Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання:		0
		Практичні

3 семестр-4	рівень вищої освіти <i>перший (бакалаврський)</i>	
4 семестр-5		380
5 семестр-4		Аудиторні
6 семестр-4		380
7 семестр-5		Самостійна робота
8 семестр-5		370
		Вид контролю: <i>Екзаменаційний перегляд</i>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Предметом дисципліни «Копіювання олійного живопису» є вивчення художньо-технологічних, композиційних та стилістичних особливостей олійного живопису шляхом копіювання творів образотворчого мистецтва, а також опанування практичних навичок аналізу, відтворення та інтерпретації авторської живописної манери.

Метою дисципліни є формування у здобувачів професійних практичних навичок роботи в техніці олійного живопису, розвиток художнього мислення та зорово-аналітичних здібностей через системне копіювання живописних творів, а також засвоєння технологічних принципів побудови живописного процесу — від аналітичного дослідження оригіналу до створення завершеної копії.

Основними **завданнями** дисципліни є:

1. Формування навичок композиційного, стилістичного та колористичного аналізу творів олійного живопису.
2. Опанування методів підготовки лінійного та тонального рисунка як основи живописної копії.
3. Вивчення технологічної послідовності виконання олійного живопису з урахуванням матеріалів, інструментів і технік.
4. Розвиток умінь відтворення тональних і колірних відношень, світлотіні та просторової глибини.
5. Засвоєння прийомів передачі фактури, мазка та особливостей авторської живописної манери.
6. Формування професійної дисципліни роботи над живописним твором — від етюду до завершеної копії.
7. Розвиток навичок самостійної роботи, візуальної пам'яті та критичної оцінки власного результату.

3. Компетентності та програмні результати навчання навчальної дисципліни (згідно з освітньою програмою)

Дисципліна забезпечує спеціалізовані (фахові) компетентності:

1. ЗК 5 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2. ЗК 6 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
3. ЗК 8 Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел.
4. СК 1 Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно просторового та візуального середовища.
5. СК 2 Здатність володіти основними класичними і сучасними категоріями рівень вищої освіти перший (бакалаврський) рівнями та концепціями мистецтвознавчої науки.
6. СК 4 Здатність оволодівати різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах за спеціалізаціями.
7. СК 8 Здатність проводити аналіз та систематизацію зібраної інформації, діагностику стану збереженості матеріально-предметної структури твору мистецтва, формулювати кінцеву мету реставраційного втручання.
8. СК 9 Здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності.
9. СК 12 Здатність презентувати художні твори та мистецтвознавчі дослідження у вітчизняному та міжнародному контекстах.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН1. Застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу.

ПРН2. Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.

ПРН3. Формувати різні типи документів професійного спрямування згідно з вимогами культури усного і писемного мовлення.

ПРН5. Аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел.

ПРН6. Застосовувати знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах.

ПРН7. Відображати морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів образотворчого, декоративного мистецтва, реставрації та використовувати існуючі методики реставрації творів мистецтва в практичній діяльності за фахом.

ПРН8. Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти (як джерела творчого натхнення) для розроблення композиційних рішень; аналізувати принципи морфології об'єктів живої природи, культурно-мистецької спадщини і застосовувати результати аналізу при формуванні концепції твору та побудові художнього образу.

ПРН9. Застосовувати знання з історії мистецтв у професійній діяльності, впроваджувати український та зарубіжний мистецький досвід.

ПРН10. Володіти основами наукового дослідження (робота з бібліографією, реферування, рецензування, приладові та мікрохімічні дослідження).

ПРН11. Визначати мету, завдання та етапи мистецької, реставраційної та дослідницької діяльності, сприяти оптимальним соціально-психологічним умовам для якісного виконання роботи.

ПРН14. Тракувати формотворчі засоби образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку

суспільства, комплексно визначати їхню функціональну та естетичну специфіку у комунікативному просторі.

4. Програма навчальної дисципліни

2 курс Тема: “Ускладнений пейзаж”

Змістовний модуль 1

Аналітичне вивчення та підготовка до копіювання пейзажу

Тема 1. Вибір твору для копіювання. Аналіз композиційної побудови ускладненого пейзажу (простір, ритм, перспектива, баланс мас).

Тема 2. Аналіз колористичної структури пейзажу: домінанти, тональні співвідношення, кольорові акценти.

Тема 3. Вивчення живописної манери автора: підмальовок, характер мазка, фактура, лесування.

Тема 4. Підбір матеріалів і технічна підготовка до копіювання (основа, ґрунт, палітра, інструменти).

Тема 5. Підбір і підготовка основи для копіювання (полотно, картон, дерево, ґрунт).

Тема 6. Підготовка лінійного рисунку ускладненого пейзажу з урахуванням пропорцій і перспективних скорочень.

Змістовний модуль 2

Підготовка основи та рисунка

Тема 7. Побудова тонального рисунка. Визначення основних планів і мас.

Тема 8. Узагальнення рисунка та підготовка до живописного етапу.

Тема 9. Виконання етюду в кольорі ускладненого пейзажу.

Тема 10. Підмальовок та розкриття основних площин.

Змістовний модуль 3

Живописний етюд і виконання копії

Тема 11. Послідовне опрацювання середнього та дальнього планів.

Тема 12. Передача повітряної перспективи та просторової глибини.

Тема 13. Деталізація пейзажу: архітектурні елементи, рослинність, вода, небо.

Змістовний модуль 4

Завершення копії, аналітичне осмислення та документація

Тема 14. Передача фактури та живописної пластики олійного живопису.

Тема 15. Узагальнення живописної копії та покриття лаком.

Тема 16. Аналіз виконаної копії. Ведення щоденника з копіювання (етапи, спостереження, висновки).

3 курс

Тема “Фрагмент фігурної композиції”

Змістовний модуль 1

Вибір твору та аналітична підготовка

Тема 1. Вибір фрагменту фігурної композиції для копіювання. Аналіз стилістичних та жанрових особливостей твору.

Тема 2. Композиційний аналіз фрагменту: пластика елементів фігури в загальній структурі твору, взаємодія з оточенням.

Тема 3. Аналіз пропорцій, пластики та руху людської фігури (чи її частин) у вибраному фрагменті.

Тема 4. Аналіз колористичної та тональної побудови фрагменту. Особливості світлотіні та моделювання форми.

Тема 5. Підбір і підготовка основи для копіювання (полотно, ґрунт, формат, масштаб).

Тема 6. Побудова лінійного рисунка фрагменту фігурної композиції з дотриманням пропорцій та анатомічної логіки.

Змістовний модуль 2

Підготовка основи та рисунка

Тема 7. Виконання тонального рисунка. Визначення світлотіньових мас і об'ємної побудови форми.

Тема 8. Узагальнення рисунка та підготовка до живописного етапу.

Тема 9. Виконання етюду в кольорі фрагменту фігурної композиції.

Тема 10. Підмалювання та розкриття основних кольорових і тональних відношень.

Змістовний модуль 3

Живописний етюд і процес копіювання

Тема 11. Моделювання об'єму фігури засобами кольору і тону. Передача матеріальності форми.

Тема 12. Опрацювання взаємодії фігури з фоном та просторовим середовищем.

Тема 13. Деталізація фрагменту: риси обличчя, руки, драпірування, елементи одягу.

Змістовний модуль 4

Завершення копії та виконання щоденника з копіювання

Тема 14. Передача фактури та живописної пластики олійного живопису у фігурній композиції.

Тема 15. Узагальнення копії. Гармонізація тональних і колористичних відношень. Покриття лаком.

Тема 16. Аналіз виконаної копії. Ведення щоденника з копіювання (етапи, спостереження, висновки).

4 курс

Тема “Сюжетна композиція” (або її фрагмент)

Змістовний модуль 1

Вибір твору та поглиблений аналітичний етап

Тема 1. Вибір сюжетної композиції або її фрагменту для копіювання. Обґрунтування вибору.

Тема 2. Поглиблений композиційний аналіз сюжетної композиції: наратив, драматургія, взаємодія фігур і простору.

Тема 3. Аналіз техніко-технологічних особливостей обраного твору

Тема 4. Аналіз стилістичних, технічних і колористичних особливостей авторської манери.

Тема 5. Підбір формату, масштабу та підготовка основи з урахуванням складності сюжетної композиції.

Тема 6. Побудова лінійного рисунка сюжетної композиції або її фрагменту з урахуванням перспективи та пропорцій.

Змістовний модуль 2

Підготовка основи та рисунку

Тема 7. Виконання тонального рисунку. Визначення світлотіньових центрів і композиційних домінант.

Тема 8. Узагальнення рисунку та корекція композиційних і просторових рішень перед живописним етапом.

Тема 9. Виконання кольорового етюду сюжетної композиції або її фрагменту.

Тема 10. Підмальовок та закладання основних тональних відношень усієї композиції.

Змістовний модуль 3

Живописний процес копіювання

Тема 11. Послідовне живописне опрацювання фігур, простору та предметного середовища.

Тема 12. Передача взаємодії фігур між собою та з навколишнім простором. Цілісність композиції.

Тема 13. Деталізація ключових елементів сюжетної композиції з урахуванням смислових акцентів.

Змістовний модуль 4

Завершення роботи та щоденник з копіювання

Тема 14. Опрацювання фактури, живописної пластики та характеру мазка відповідно до авторської манери.

Тема 15. Узагальнення живописної копії. Гармонізація тональних, колористичних і композиційних відношень.

Тема 16. Аналітичний розбір виконаної копії. Ведення розширеного щоденника з копіювання (аналіз процесу, технічні висновки, рефлексія).

5. Структура навчальної дисципліни

2 курс, 3 семестр

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	у тому числі				
л		пр	ла б	ін д	с.р	
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1						
Змістовий модуль 1. Вибір, підготовка та обробка основи твору та ґрунту						
Тема 1. Вибір твору для копіювання. Аналіз композиційної побудови (простір, ритм, перспектива, баланс мас)	10		5			5
Тема 2. Аналіз колористичної структури пейзажу	4		2			2
Тема 3. Вивчення живописної манери автора: підмальовок, характер мазка, фактура, лесування	4		2			2
Тема 4. Підбір матеріалів і технічна підготовка до копіювання (основа, ґрунт, інструменти)	10		5			5
Тема 5. Підбір та підготовка основи для копіювання (полотно, картон, дерево). Ґрунт	12		6			6
Тема 6. Підготовка лінійного малюнку	20		10			10

Разом – зм. модуль 1	60		30			30
Змістовий модуль 2. Виконання прорису оплічної ікони, техніка золочення						
Тема 7. Побудова тонального малюнку. Визначення основних планів та мас	30		15			15
Тема 8. Узагальнення малюнку та підготовка до живописного етапу	10		5			5
Тема 9. Виконання етюду в кольорі	10		5			5
Тема 10. Перенос малюнку на основу та відтворення підмальовку	10		5			5
Разом – зм. модуль 2	60		30			30
Усього годин						
Екзаменаційний перегляд			-	-		-
Усього годин	240		120			120

2 курс, 4 семестр

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	у тому числі				
л		п	ла б	ін д	ср	
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 3						
Змістовий модуль 3. Розкриття ікони в кольорі						
Тема 11. Послідовне опрацювання середнього та дальнього планів	20		10			10
Тема 12. Передача повітряної перспективи та робота над текстурою	30		15			15
Тема 13. Деталізація пейзажу: архітектурні, рослинні та інші елементи.	30		20			10
Разом – зм. модуль 3	80		45			35
Змістовий модуль 4. Робота з декоративними елементами, захисне покриття						
Тема 14. Передача фактури та живописної пластики олійного живопису	30		15			15

Тема 15. Узагальнення живописної копії та покриття копії лаком	20		10			10
Тема 16. Аналіз виконаної копії. Ведення щоденника копіювання (етапи, спостереження, висновки)	10		5			5
Разом – зм. модуль 4	60		30			30
Усього годин						
Екземенаційний перегляд						
Усього годин	160		135			125

3 курс, 5 семестр

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	у тому числі				
л		пр	л а б	інд	с.р	
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1						
Змістовий модуль 1. Вибір, підготовка та обробка основи твору та ґрунту						
Тема 1. Вибір фрагменту для копіювання. Аналіз стилістичних та жанрових особливостей	10		5			5
Тема 2. Композиційний аналіз фрагменту	4		2			2
Тема 3. Аналіз пропорцій, пластики та фігури (її фрагменту)	4		2			2
Тема 4. Аналіз колористичної та тональної побудови фрагменту. Особливості світлотіні та моделювання форми	10		5			5
Тема 5. Підбір і підготовка основи для копіювання (полотно, картон, дерево, ґрунт, формат)	12		6			6
Тема 6. Побудова лінійного рисунку з дотриманням пропорцій та анатомічної логіки	20		10			10
Разом – зм. модуль 1	60		30			30
Змістовий модуль 2. Виконання прорису оплічної ікони, техніка золочення						

Тема 7. Виконання тонального малюнку. Визначення основних тональних мас і об'ємів	30		15			15
Тема 8. Узагальнення малюнку та підготовка до живописного етапу	10		5			5
Тема 9. Виконання етюду в кольорі	10		5			5
Тема 10. Підмальовок та розкриття основних кольорових і тональних відношень	10		5			5
Разом – зм. модуль 2	60		30			30
Усього годин						
Екзаменаційний перегляд			-	-		-
Усього годин	210		120			120

3 курс, 6 семестр

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	ср	
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 3						
Змістовий модуль 3. Розкриття ікони в кольорі						
Тема 11. Моделювання об'єму фігури (її фрагменту). Передача матеріальності елементів	20		10			10
Тема 12. Опрацювання взаємодії фігури з фоном та просторовим середовищем	30		15			15
Тема 13. Деталізація фрагменту: риси фігури, драпірування, елементи одягу чи декору	30		20			10
Разом – зм. модуль 3	80		45			35
Змістовий модуль 4. Робота з декоративними елементами, захисне покриття						
Тема 14. Передача фактури та живописної пластики	30		15			15
Тема 15. Узагальнення та гармонізація.	20		10			10

Покриття лаком						
Тема 16. Аналіз виконаної копії. Щоденник копіювання	10		5			5
Разом – зм. модуль 4	60		30			30
Усього годин						
Екзєменаційний перегляд						
Усього годин	160		135			125

4 курс, 7 семестр

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усьо го	у тому числі				
л		пр	лаб	і н д	с.р	
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1						
Змістовий модуль 1. Вибір, підготовка та обробка основи твору та ґрунту						
Тема 1. Вибір сюжетної композиції. Обґрунтування	10		5			5
Тема 2. Поглиблений композиційний аналіз сюжетної композиції: наратив, взаємодія фігур і простору	4		2			2
Тема 3. Аналіз техніко-технологічних особливостей обраного твору	4		2			2
Тема 4. Аналіз стилістичних, технічних і колористичних особливостей авторської манери	10		5			5
Тема 5. Підбір формату та підготовка основи	12		6			6
Тема 6. Побудова лінійного малюнку	20		10			10
Разом – зм. модуль 1	60		30			30
Змістовий модуль 2. Виконання прорису оплічної ікони, техніка золочення						
Тема 7. Виконання тонального малюнку.	30		15			15
Тема 8. Узагальнення та корекція композиційних та просторових рішень	10		5			5

Тема 9. Виконання етюду в кольорі	10		5			5
Тема 10. Підмальовок та закладання основних тональних відношень	10		5			5
Разом – зм. модуль 2	60		30			30
Усього годин						
Екзакменаційний перегляд			-	-		-
Усього годин	210		120			120

4 курс, 8 семестр

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	у тому числі				
л		п	ла б	ін д	ср	
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 3						
Змістовий модуль 3. Розкриття ікони в кольорі						
Тема 11. Послідовне живописне опрацювання фігур, простору та предметного середовища	20		10			10
Тема 12. Передача взаємодії та цілісності	30		15			15
Тема 13. Деталізація ключових елементів з урахуванням смислових акцентів	30		20			10
Разом – зм. модуль 3	80		45			35
Змістовий модуль 4. Робота з декоративними елементами, захисне покриття						
Тема 14. Опрацювання фактури, живописної пластики та характеру мазка відповідно до авторської манери	30		15			15
Тема 15. Узагальнення та гармонізація тональних, колористичних та композиційних відношень	20		10			10
Тема 16. Аналітичний розбір та щоденник копіювання	10		5			5
Разом – зм. модуль 4	60		30			30
Усього годин						
Екзакменаційний перегляд						

	Усього годин	160		135		125
--	---------------------	-----	--	-----	--	-----

6. Теми практичних занять 2 курс

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вибір пейзажного твору для копіювання. Аналіз стилістичних та жанрових особливостей ускладненого пейзажу.	5
2	Композиційний аналіз пейзажу: просторове вирішення, перспектива, ритміка форм, баланс мас.	2
3	Аналіз колористичної побудови твору: тональні співвідношення, колірні домінанти, акценти.	2
4	Аналіз живописної техніки та авторської манери: характер мазка, фактура, шаруватість олійного живопису.	5
5	Підбір і підготовка основи для копіювання (полотно, картон, ґрунт).	6
6	Підготовка лінійного рисунка ускладненого пейзажу з урахуванням пропорцій і перспективних скорочень.	10
7	Побудова тонального рисунка. Визначення основних планів і мас.	15
8	Узагальнення рисунка та підготовка до живописного етапу.	5
9	Виконання кольорового етюдускладненого пейзажу.	5
10	Підмалювання та розкриття основних колірних площин.	5
11	Послідовне опрацювання середнього та дальнього планів.	10
12	Передача світлоповітряного середовища та просторової глибини.	15
13	Деталізація пейзажу: архітектурні елементи, рослинність, вода, небо.	20
14	Передача фактури та живописної пластики олійного живопису.	15
15	Узагальнення живописної копії. Гармонізація	10

	кольорових і тональних відношень.	
16	Аналіз виконаної копії. Ведення щоденника з копіювання (етапи, спостереження, висновки).	5

3 курс

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вибір фрагменту фігурної композиції для копіювання. Аналіз стилістичних та жанрових особливостей твору.	5
2	Композиційний аналіз фрагменту: роль фігури в загальній структурі твору, взаємодія з оточенням.	2
3	Аналіз пропорцій, пластики та руху людської фігури у вибраному фрагменті.	2
4	Аналіз колористичної та тональної побудови фрагменту. Особливості світлотіні та моделювання форми.	5
5	Підбір і підготовка основи для копіювання (полотно, ґрунт, формат, масштаб).	6
6	Побудова лінійного рисунка фрагменту фігурної композиції з дотриманням пропорцій та анатомічної логіки.	10
7	Виконання тонального рисунка. Визначення світлотіньових мас і об'ємної побудови форми.	15
8	Узагальнення рисунка та підготовка до живописного етапу.	5
9	Виконання кольорового етюду фрагменту фігурної композиції.	5
10	Підмалювання та розкриття основних кольорових і тональних відношень.	5
11	Моделювання об'єму фігури засобами кольору і тону. Передача матеріальності форми.	10
12	Опрацювання взаємодії фігури з фоном та просторовим середовищем.	15
13	Деталізація фрагменту: риси обличчя, руки, драпірування, елементи одягу.	20
14	Передача фактури та живописної пластики олійного живопису у фігурній композиції.	15
15	Узагальнення копії. Гармонізація тональних і	10

	колористичних відношень.	
16	Аналіз виконаної копії. Ведення щоденника з копіювання (етапи, спостереження, висновки).	5

4 курс

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вибір сюжетної композиції. Обґрунтування	5
2	Поглиблений композиційний аналіз	2
3	Аналіз техніко-технологічних особливостей обраного твору	2
4	Аналіз стилістичних, технічних і колористичних особливостей авторської манери.	5
5	Підбір формату, масштабу та підготовка основи з урахуванням складності сюжетної композиції.	6
6	Побудова лінійного рисунка сюжетної композиції або її фрагменту з урахуванням перспективи та пропорцій.	10
7	Виконання тонального рисунка. Визначення світлотіньових центрів і композиційних домінант.	15
8	Узагальнення рисунка та корекція композиційних і просторових рішень перед живописним етапом.	5
9	Виконання етюду в кольорі сюжетної композиції або її фрагменту	5
10	Підмальовок та закладання основних колірно-тональних відношень композиції.	5
11	Послідовне живописне опрацювання фігур, простору та предметного середовища.	10
12	Передача взаємодії фігур між собою та з навколишнім простором. Цілісність композиції.	15
13	Деталізація ключових елементів сюжетної композиції з урахуванням смислових акцентів.	20
14	Опрацювання фактури, живописної пластики та характеру мазка відповідно до авторської манери.	15
15	Узагальнення живописної копії. Гармонізація тональних, колористичних і композиційних відношень.	10
16	Аналітичний розбір виконаної копії. Ведення	5

	розширеного щоденника з копіювання (аналіз процесу, технічні висновки, рефлексія).	
--	--	--

7. Теми семінарських занять

Програмою не передбачається проведення семінарських занять.

8. Самостійна робота (2, 3, 4 курси)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Підібрати твір олійного живопису (або фрагмент) для копіювання та підготувати письмове обґрунтування вибору (епоха, стиль, технічна складність).	10
2	Виконати композиційний аналіз обраного твору: формат, композиційний центр, ритм, баланс мас, напрям руху.	2
3	Провести колористичний аналіз твору: домінантна гама, теплохолодні відношення, контрасти, роль світла.	2
4	Здійснити тональний аналіз композиції у вигляді чорно-білої схеми або гризайлю.	5
5	Проаналізувати живописну техніку автора (підмалювання, лессировки, пастозний живопис, характер мазка).	6
6	Підготувати основу для копіювання (опис матеріалів і технологічних етапів у щоденнику з копіювання).	10
7	Виконати лінійний рисунок обраного твору або фрагменту з дотриманням пропорцій і перспективи.	15
8	Створити тональний рисунок із виділенням світлотіньових акцентів та головних планів.	5
9	Виконати кольоровий етюд (малий формат) для визначення загального колористичного рішення.	5
10	Відтворити малюнок на основі твору для подальшого відтворення живописної копії	5
11	Виконати підмалювання з урахуванням тональної та колористичної структури оригіналу.	10
12	Дослідити та відтворити характер фактури й мазка в окремому навчальному фрагменті.	15
13	Опрацювати один складний елемент композиції (фігура, архітектура, драпірування, пейзажний мотив) у вигляді окремого фрагменту.	10
14	Провести порівняльний аналіз оригіналу та виконаної копії з визначенням відповідностей і відмінностей.	10

15	Оформити щоденник з копіювання: етапи роботи, технічні спостереження, проблеми та способи їх вирішення.	10
16	Підготувати письмову рефлексію щодо техніко-технологічних та колористичних особливостей авторської манери.	5

9. Методи навчання

В навчальному процесі використовуються словесні, наочні, практичні, пояснювально-ілюстративні та дослідницькі методи. Системний підхід навчального процесу забезпечує методи навчання, такі як метод організації і проведення навчання, стимулювання і мотивації, контролю і самоконтролю в навчанні, інтерактивні та активні методи.

Серед інтерактивних методів застосовуються відповіді на запитання і опитування думок студентів; дискусії, мозковий штурм.

До активних методів відноситься виконання практичних завдань. Водночас зберігається інтерактивне спілкування з викладачем.

Наочний метод навчання спирається на візуальному сприйнятті інформації. в навчальному процесі активно використовуються ілюстративні матеріали.

Серед практичних методів застосовуються – виконання практичних робіт (творчі роботи).

Також застосовуються методи дистанційного навчання, які не відрізняються від традиційних, крім онлайн формату.

10. Методи контролю

Програмою передбачено наступні *форми контролю*:

- перевірка завдань самостійної роботи студентів;
- поточний перегляд;
- екзаменаційний перегляд.

11. Критерії оцінювання результатів навчання:

Загальні критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів навчання здійснюється з урахуванням рівня засвоєння теоретичних знань, сформованості практичних умінь і навичок, самостійності виконання завдань, дотримання професійних та етичних принципів реставраційної діяльності.

Критерії оцінювання практичних занять

Оцінювання практичних занять здійснюється на основі якості виконання реставраційних завдань, дотримання технологічної послідовності робіт, правильного добору матеріалів і методик, акуратності виконання, обґрунтованості прийнятих рішень та вміння працювати з реставраційною документацією.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Самостійна робота оцінюється за повнотою та якістю виконання завдань, вмінням аналізувати науково-методичні джерела, коректністю оформлення результатів, дотриманням встановлених термінів подання робіт.

Критерії оцінювання модульного контролю

Модульний контроль передбачає оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу та практичних навичок відповідно до змісту модуля, здатності узагальнювати матеріал і застосовувати набуті знання під час виконання комплексних практичних завдань.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ ПЕРЕГЛЯД

Поточне тестування та самостійна робота										Сума
1 модуль										
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль №2					
T1	T2	T3-4	T5-6	CP	T7	T8	T9	T10	CP	100
0-10	0-10	0-10	0-10	0-10	0-10	0-10	0-10	0-10	0-10	

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ ПЕРЕГЛЯД

Поточне тестування та самостійна робота							Сума	
2 модуль								
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль №2					
T11	T12	T13	CP	T14	T15	T16	CP	100
0-6	0-6	0-12	0-6	0-6	0-6	0-12	0-6	

T1, T2, T3 – теми змістових модулів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності за шкалою ХДАДМ	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90–100	A	відмінно
82–89	B	добре
75–81	C	
64–74	D	задовільно
60–63	E	
35–59	EX	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	E	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінки знань та умінь студентів

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Тема	Форма звітності	Бали
1	Поточний контроль	0–20
2	Поточний контроль	0–20
3	Поточний контроль	0–20
4	Поточний контроль	0–40
Всього балів		100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

	Бали		Критерії оцінювання
	0–20	0–40	
A+	20	40	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, надав додаткові матеріали та приклади за темою. Відповів на додаткові питання. Розширив роботу до рівня тез до конференції. Подача акуратна, без помилок
A	17–19	37–39	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, надав додаткові матеріали за темою. Подача акуратна, без помилок
A-	16	36	Аспірант в повному обсязі опанував матеріал теми, подача акуратна, без помилок
B	12–15	32–35	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, але зробив декілька незначних помилок
C	8–11	22–31	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, але зробив значні

			помилки, є невеликі проблеми з форматуванням
D	4–7	10–21	Студент не в повному обсязі опанував матеріал теми, робота виконана на недостатньому рівні із значними недоліками (недостатньо розкрита тема, малий обсяг, відсутність творчого підходу тощо), наявні проблеми з форматуванням
E	1–3	1–9	Студент в недостатньому обсязі опанував матеріал теми, виконана робота має багато значних недоліків (недостатньо розкрита тема, малий обсяг, невідповідність завданню, невчасна подача виконаної роботи, неохайність подання тощо).
	0	0	Пропуск рубіжного контролю

13. Методичне забезпечення

Методичні рекомендації

1. Берlach О. П., Галькун Т.Д. Технологічні особливості матеріалів: живопис, реставрація. Технологічний практикум для бакалаврів, магістрантів образотворчого мистецтва. Навчально методичне видання. / О.П. Берlach, Т.Д. Галькун/. – Луцьк: ПВД «Твердиня», 2017. 47 с
2. Дерев'яно А.Ю. Методичні рекомендації на тему «Реставрація олійного живопису». Харків: ХДАДМ, 2016–2018 рр.
3. Долуда А.О. Методичні рекомендації мистецтвознавчого дослідження творів живопису: спеціальність 023 (Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація). Дисципліна «Експертиза творів живопису». Харків: ХДАДМ, 2025. 88 с.
4. Шуліка В. В. Методичні рекомендації «Органічні барвники олійного живопису». – Харків : ХДАДМ, 2005. – 56 с.
5. Методичні рекомендації кафедри РЕТМ розташовані у репозитарії ХДАДМ за посиланням: <https://www.ksada.org/repozytorij/kafedra-restavracziyi-ta-ekspertyzy-tvoriv-mystecztva/>

14. Рекомендована література

1. Блумквіст Г. Книга натхнення кольором. К. : ArtHuss, 2016. 208 с.
2. Берlach О. П., Галькун Т. Д. Технологічні особливості матеріалів: живопис, реставрація. Технологічний практикум для бакалаврів, магістрантів образотворчого мистецтва : навчально-методичне видання. Луцьк: ПВД «Твердиня», 2017. 47 с.
3. Волков Н. Н. Композиція в живописі. Харків : Мистецтво, 1977. 246 с

4. Кириченко М. А. Основи образотворчої грамоти. Київ : В. школа, 1982. 167 с.
5. Лоханько В. Є. Художні матеріали і техніка живопису. – Х. : Мистецтво, 1938. – 187 с.
6. Сланський Б. Техніка живопису та реставрації. Київ: Мистецтво, 2009. 304 с.
7. Цитович В.І., Лугина Л.Н., Тимченко Т.Р. Технологія и експертиза живописи. Київ: ННДРЦУ, 2002. 90 с.